

OSLOBOĐENJE OD PLAĆANJA CARINE PRI UVOZU FOTOLABORATORIJSKE OPREME ZA ARHIVSKE USTANOVE

Pri uređenju svojih laboratorija naše su arhivske ustanove neizbježno upućene na uvoz potrebne opreme iz inozemstva. Međutim, češće se dosada događalo, da su carinski organi tražili naplatu carine na uvoz ovakve opreme, ne uvažavajući karakter djelatnosti arhivskih ustanova i tumačeći preusko postojeće propise o carinskoj tarifi.

Da bi se vidjelo kako treba tumačiti te propise u odnosu na arhivske ustanove, objavljujemo ovdje presudu Vrhovnog suda Jugoslavije U broj 1635/71 od 13. srpnja 1972. u predmetu spora što ga je Arhiv Hrvatske u Zagrebu vodio sa Saveznom upravom carina povodom uvoza aparature za automatsko razvijanje mikrofilmova.

Tekst presude glasi:

»Vrhovni sud Jugoslavije... rešavajući po tužbi Arhiva Hrvatske iz Zagreba, protiv rešenja Savezne uprave carina 01-02 broj U/II-2600/2 od 9. novembra 1971. godine, u predmetu carinskom, u nejavnoj sednici od 13. jula 1972. godine, doneo je sledeću

PRESUDU

Tužba se uvažava i ništi rešenje Savezne uprave carina 01-02 broj U/II-2600/2 od 9. novembra 1971. godine.

Obrazloženje

Osporenim rešenjem odbijena je žalba tužioca podneta protiv prvostepenog rešenja carinarnice, a kojim je odbijen njegov zahtjev za oslobođenje od plaćanja carine na uvezenu mašinu za razvijanje mikrofilmova jer da za to nisu ispunjeni uslovi iz člana 18. tačka 10. Zakona o carinskoj tarifi. Ovako su carinski organi postupili jer su našli da Arhiv Hrvatske nije kao takav ni naučna ni prosvetna ustanova, odnosno da predmetna mašina nije isključivo namenjena za naučni rad ili nastavu već da se može upotrebiti i u druge svrhe.

Blagovremenom tužbom pobija se zakonitost osporenog rešenja iz razloga iznetih u tužbi i predlaže da se osporeno rešenje kao nezakonito poništi.

Tuženi organ u odgovoru na tužbu ostaje pri razlozima osporenog rešenja i predlaže da se tužba kao neosnovana odbije.

Tužba je osnovana.

Prema odredbi tačke 10. člana 18. Zakona o carinskoj tarifi carina se ne plaća na instrumente, aparate i mašine namenjene isključivo za naučni rad ili nastavu, ako se uvoze za potrebe ustanova koje se bave naučno-istraživačkom ili nastavnom djelatnošću.

Prema tački 13. Uputstva o postupku za utvrđivanje carinske osnovice i za ostvarivanje prava na oslobođenje od plaćanja carine (»Službeni list SFRJ«, broj 39/65) radi korišćenja povlastice iz člana 18. tačka 10. Zakona o carinskoj tarifi uvoznik je dužan da podnese potvrdu republičkog organa uprave nadležnog za nauku da je organizacija u čiju se korist vrši uvoz registrovana kao naučna ustanova, odnosno potvrdu republičkog organa uprave nadležnog za prosvetu da ustanova u čiju se korist vrši uvoz vrši nastavnu djelatnost.

Prema članu 1. Opšteg zakona o arhivskoj građi arhivskom građom smatra se sav izvorni i reprodukovani (pisani, crtani, štampani, fotografisani

ili na drugi način zabeleženi) dokumentarni materijal od značaja za istoriju i druge naučne oblasti, za kulturu uopšte i ostale društvene potrebe, a prema članu 10 istog zakona službu zaštite arhivske građe vrše arhivi kao ustanove. Iz ovih odredaba nesumnjivo proizlazi da se arhivi kao ustanove bave i naučno istraživačkom delatnošću, pa mu se ne bi moglo, samo zbog toga što Arhiv Hrvatske nije registrovan kao naučna ustanova, oduzeti pravo na korišćenje povlastice bescarinskog uvoza predmetne mašine u smislu tačke 10. člana 18. Zakona o carinskoj tarifi. Treba napomenuti da je tužilac uz svoj zahtev za oslobodenje od plaćanja carine podneo uverenje Republičkog sekretarijata za prosvetu, kulturu i fizičku kulturu da će Arhiv Hrvatske predmetnu mašinu koristiti za masovno mikrofilmovanje arhivske građe iz fundusa Arhiva Hrvatske koja će se po zahtevima fakulteta koristiti u nastavi nacionalne i opće istorije, pa će na taj način — po shvatanju ovog suda — posredno sudelovati i u vršenju nastavne delatnosti fakulteta. Još manje bi se moglo oduzeti Arhivu Hrvatske pravo na pomenutu povlasticu uvoza bez plaćanja carine na predmetnu mašinu zbog toga što se ta mašina može za upotrebu i u drugo a ne samo isključivo za naučni rad ili nastavu. Naime, kod ocene da li su instrumenti, aparati i mašine isključivo namenjeni za naučni rad ili nastavu u smislu tačke 10 člana 18. Zakona o carinskoj tarifi, treba poći od karaktera same ustanove za koju se uvoze ovi predmeti. Pri tome je bitno da li su ovi instrumenti, aparati ili mašine namenjeni isključivo za naučni rad i nastavu s obzirom na sadržaj rada naučne ili nastavne ustanove. Ovo bez obzira što se oni inače mogu koristiti i van naučnog odnosno nastavnog procesa.

Jer — po shvatanju ovoga suda — osnovna je intencija odredbe tačke 10. člana 18. Zakona o carinskoj tarifi da se svim ustanovama koje se bave naučno-istraživačkom ili nastavnom delatnošću omogući bescarinski uvoz instrumenata, aparata i mašina koje im služe za potrebe te njihove delatnosti.

Sa svih iznetih razloga ovaj sud nalazi da su carinski organi povredili zakon na štetu tužioca kada su ga iz napred navedenih razloga u prvostepenom i osporenom rešenju odbili od zahteva za korišćenje povlastice bescarinskog uvoza predmetne mašine u smislu tačke 10. člana 18. Zakona o carinskoj tarifi.

Zbog toga se i osporeno rešenje pojavljuje kao protivno zakonu te ga je — uvažanjem tužbe — valjalo poništiti — član 42. stav 2. Zakona o upravnim sporovima.

Kod donošenja novog rešenja tuženi organ je vezan napred iznetim pravnim shvatanjem ovog suda — član 63. Zakona o upravnim sporovima.«